

İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN OKUMA YAZMA ÖĞRENİYORUM KILAVUZ KİTABINI KULLANMA DÜZEYLERİ VE NEDENLERİ¹

Dilek KIRNIK²

Özet

Öğretmen kılavuz kitaplarının amaçları, belirlenen hedeflere uygun olarak hazırlanan programların gerektirdiği etkinlik ve çalışmaların öğretimine ilişkin öğretmenlere gerekli açıklamaları yapmaktır. Eskiden öğretmenler ders planı hazırlamak zorunda iken şimdi öğretmen kılavuz kitapları, bu hazırlığı öğretmenlere daha açık, sistematik ve etkinliklerle sunmayı hedeflemektedir. İlkokul birinci sınıfta en önemli adım okuma yazma öğretimidir. Okuma yazma öğretiminde birinci sınıf öğretmenlerinin en önemli materyallerinden biri şüphesiz okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabıdır. Bu çalışmadaki temel amaç birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimine yönelik öğretmen kılavuz kitabını kullanma düzeylerini belirlemenin yanında nedenlerini de araştırmaktır. Çalışma, geçmişteki ve mevcut durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan tarama modeline göre yapılmıştır. Araştırma Malatya ilindeki ilkokullarında görev yapan ve tesadüfi yöntemle seçilen tamamı birinci sınıfı okutan 87 sınıf öğretmeninden oluşmuştur. Bu çalışmada okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabı kullanma düzeyini belirlemeye yönelik hazırlanan öğretmen anketi kullanılmıştır. Öğretmen görüşlerini belirlemede madde bazında frekans ve yüzde kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin kılavuz kitabı kullanma oranlarının ve sürelerinin yeterli olmadığı, kılavuz kitaplarındaki benzetme ve örneklerin nitelikli olmadığı, seslere göre üretilen kelime ve cümle örneklerinin az olduğu ve öğrencilerin daha iyi kavramasında etkili olan bilişim teknolojileri desteği olmadığı için cd'li olan yardımcı kaynakların kullanıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okuma –yazma, birinci sınıf öğretmeni, öğretmen kılavuz kitabı

THE LEVELS AND THE REASONS FOR ELEMENTARY SCHOOL FIRST-GRADE TEACHERS TO USE THE “I AM LEARNING AND WRITING” GUIDEBOOK

Abstract

The aim of the teachers' guidebooks is to make the necessary explanations to the teachers regarding the learning of the researches and the activities which are required by the programs that were prepared with respect to the predetermined goals. While in the past the teachers had to prepare a syllabus, nowadays the guidebooks aim to present this preparation to the teachers in way which is clearer, more systematic and with activities. The most precious step during the first-grade of the elementary school is the teaching of reading and writing. Without a doubt, one of the most important materials of the first-grade teachers regarding teaching reading and writing, is the “I am learning reading and writing” guidebook. The primary aim of this research, besides identifying the teachers' guidebook usage levels of the first-grade teachers regarding teaching reading and writing, is also to search for the reasons as well. The research is fulfilled based on scanning model which aims to describe both the existing and the past situations. The research is consisted of 87 class teachers whom selected by random method, all of them teach to the first-graders, and carry out their duty in elementary schools which are located in Malatya city. In this research, the teacher survey which is oriented to identify the level of “I am learning reading and writing” guidebook usage has been carried out. Percentage and frequency based on article have been used for

¹ Bu makale 13. Sınıf öğretmenliği Sempozyumunda (2014) sunulan sözlü bildiriden uyarlanmıştır.

² Sınıf Öğretmeni, Malatya Battalgazi İlçe Milli Eğitim müdürlüğü, Şehit Ahmet Fırat İlkokulu, Malatya, Türkiye, E-mail: dilek1984_melek@hotmail.com, Tel: 0 538 574 37 75

identifying teacher opinions. With regards to the findings of the research, it has been determined that the percentage and the durations of the schoolteachers' guidebook usage is not enough, the metaphors and the examples in the guidebooks are not qualified, the word and sentence examples which are produced according to the voices are inadequate, and additional resources with compact-discs have been used because there is no information technologies support that provides the students to understand better.

Key Words: Reading-writing, first-grade teacher, teachers' guidebook

GİRİŞ

Kılavuz kitapları program amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğretmene, öğretme sürecine kaynaklık eden önemli öğretim materyallerinden biridir. Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı kaynağa ders kitabı, ders kitaplarının işlenişi konusunda öğretmene rehberlik yapan kaynağa kılavuz kitabı denilmektedir. Öğretmenin sınıftaki temel kaynaklarından biri olan kılavuz kitapları, hem öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun etkinlikleri içerir hem de öğretim programlarını esas alır.

Eğitimde kaliteyi artırmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığımız tarafından son birkaç yıldır yürütülen ilköğretim programlarını yenileme çalışmaları tamamlanmış ve 2005-2006 öğretim yılında uygulamaya konmuştur. Her bir derse ilişkin olarak hazırlanan yeni öğretim programı ile birlikte yeni ders kitapları da hazırlanmıştır. Yeni ders kitapları; ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere üç takım olarak hazırlanmıştır. İlköğretim okulları ilk kademedeki okutulan yeni ders kitapları yeni öğretim programları esas alınarak hazırlanmıştır (Taş, 2007: 520). Bir öğretim programının etkin kullanımı ve başarıya ulaşması, taşıdığı temel felsefeye, genel ve özel amaçlarına, programı uygulayan öğretmenlerin yeterliklerine, öğrencilerin algı ve ilgi düzeylerine, programa paralel olarak hazırlanan ders, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitaplarının niteliğine bağlıdır. Bu değişkenlerden öğretmen kılavuz kitaplarının içeriği ve öğretmenlerin yaratıcılığını ortaya çıkaracak yönlendiriciliği, öğretim programının başarılı olmasında en önemli işlevi görmektedir. Bunun yanında işin uygulayıcısı durumundaki öğretmenlerin programın felsefesini, kılavuz kitaplarının kapsamını, ders ve çalışma kitaplarının içeriğini özümsemesine göz ardı etmemek gerekir. (Göçer, 2011:155).

Başlangıçta kılavuz kitaplar, örnek olması açısından çözüm üretse de bugün artık sistemin ayrılmaz ve vazgeçilmez bir parçası durumuna dönüşmüştür. Kılavuz kitap, öğretmenler için rutin bir yazıya dönüşmüş olan günlük plan hazırlama sorununu ortadan kaldırdığı için çabuk benimsenmiş ve vazgeçilmez bir araca dönüşmüştür (Acat, 2010: 34).

Bu kitapların, eğitimi sınıfa hapseden anlayıştan eğitim sürecini uzaklaştırmaya yetmediği görülür. İl merkezindeki yaşam koşulları içinde gözlenebilecek bir durumun, kırsalda gözlenebilmesi ne ölçüde mümkündür? Genel olarak sınıf içi faaliyetler ve etkinlikler şeklinde gerçekleşen eğitimin hayatla bütünleşmesi nasıl sağlanacaktır? Kılavuz kitapların bunları sağlamaktan uzak olduğu, içerik açısından yapılacak incelemelerde kolaylıkla görülebilir. Çocukların etkinliklerden sıkıldığı, öğretmenler tarafından genel olarak dile getirilen bir sorun olduğu bilinmektedir (Acat, 2010: 32). Bu sorunlara rağmen öğretmenlerin sıklıkla başvurduğu bu materyallerin istenilen nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesi önemlidir. Kılavuz kitapları değerlendirilirken, farklı boyutlar üzerinde durulması gerektiği söylenebilir. Muhteva yönünden değerlendirilmesi, kitapların görsel öğeler açısından değerlendirilmesi, anlatım yönünden değerlendirilmesi sadece birkaç boyuttur. Bir dersin öğretimi ile ilişkili olarak o yaş grubu öğrencilerin gelişim özellikleri de dikkate alınarak hazırlanan kılavuz kitapları temel ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmene temel kaynak olarak önerilir.

Öğretmen kılavuz kitabı özellikle, ilköğretimde önemi daha da büyüktür. İlkokul seviyesinde ses öğretimi, ses harf ilişkisi ve sesi tanıma- hissettirme çalışmalarında öğretmenin izleyeceği yolu takip etmesinde önemli ölçüde yardım eder.

Birinci sınıf öğretmenin sınıfta en sık kullandığı eğitim araçlarından biri de kılavuz kitapları olduğu söylenebilir. Bu nedenle kılavuz kitaplarının uygun nitelikte olması gerekir. Kılavuz kitaplarının en önemli özelliği etkili eğitim öğretim ortamı sunmak için öğrencilere yönelik düzenlenmiş etkinliklerin olmasıdır. Bunun dışında ayrıntılı bilgi verme, bilgiler arasındaki ilişkileri açıklama, öğrenciye bilgiler verilirken belli bir sıralamanın olması, uygun örnek ve alıştırmaların olması, konular verilirken dikkat edilecek noktaların verilmesi gibi farklı özelliklerin de olması gerekir. Okuma yazma öğreniyorum öğretmen kılavuz kitabı incelendiğinde, kılavuz kitabının nasıl kullanılması gerektiğine ilişkin açıklamalar ve okuma yazma öğretimi sırasında uyulması gereken işlem basamaklarına yer verildiği görülmektedir.

İyi bir okuma yazma kılavuz kitabı nasıl olmalıdır? Var olan okuma yazma kılavuz kitapları amaçlanan hedeflere ne kadar uygundur? Okuma yazma kılavuz kitaplarından neler beklenmelidir? gibi sorular okuma yazma eğitiminin kalitesini ortaya çıkarmada etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu amaçla mevcut kullandığımız okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabının birinci sınıf öğretmenleri tarafından kullanma sıklıkları ve nedenleri araştırılmıştır. Kılavuz kitabının değerlendirilmesinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yapılmasına katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

YÖNTEM

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelinde hazırlanmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 1994: 77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Malatya ili ilkokullarında görev yapan birinci sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Malatya il merkezinde seçilen 14 ilköğretim kurumunun birinci sınıfını okutan 87 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ancak eksik doldurulan ve zamanında verilmeyen anketler elenerek 78 birinci sınıf öğretmenin verileri incelenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Birinci sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimine yönelik öğretmen kılavuz kitabını kullanma düzeylerini belirlemenin yanında nedenlerini açıklamak amacıyla okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabı kullanımı ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almak için M. Altun'un 2004 tarihinde "Lise Matematik Ders Kitaplarının Kullanım Şekli ve Sıklığı Üzerine Bir Çalışma" konulu makalesinde kullandığı anket, sınıf öğretmenliği bölümüne ve okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabına yönelik olarak düzenlenerek kullanılmıştır.

Anket sorularının anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla Malatya İl merkezinde seçilen iki ilkokulda görevli 8 birinci sınıf öğretmeni ve bir akademisyenin, 23 maddelik anketi değerlendirmeleri istenmiştir. Onlardan gelen önerilere göre tekrar düzenlenmiştir. Lawshe yöntemine göre anketin kapsam geçerliliği hesaplaması yapılmış, anketin belirlenen amacı ölçüp ölçmediği konusunda öğretmenlerin "Yeterli, yararlı ama yeterli değil, yeterli değil" arasında değişen bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Anketi oluşturan 23 tane maddeden, uygun olmayan anket maddeleri çıkartılarak 17 soruya indirilmiştir. Bu ölçek birinci sınıf öğretmenlerinin kılavuz kitabı kullanma düzeyini %67.47 oranında ölçtüğü görülmektedir.

Anketin ilk bölümünde kıdem yılı, cinsiyet ve mezun olduğu branş gibi kişisel bilgiler, ikinci bölümünde ise kılavuz kitapları ile ilgili 4 tane açık uçlu ve 13 tane test sorusu bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılan anket formu ile elde edilen veriler istatistiksel olarak çözümlmek için SPSS15.0 kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan sınıf öğretmenlerinin anket formunda cevaplanması istenilen maddelere ilişkin verdikleri cevapların frekansları (f) ve yüzdeleri (%) şeklinde hesaplanmıştır.

BULGU VE YORUMLAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda toplanan verilere dayalı bulgular bu bölümde incelenmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kıdem Durumu

	Frekans	Yüzde %
1-5 Yıl	1	2
6-10 yıl	9	12
11-15 yıl	9	12
16-20 yıl	24	31
21 ve üstü yıl	35	43
Toplam	78	100

Tablo 1'e göre öğretmenlerin kıdem yılları dağılımı incelendiğinde 1 öğretmenin 1-5 yıl, 9 öğretmenin 6-10 yıl, 9 öğretmenin 11-15 yıl, 24 öğretmenin 16-20 yıl ve 35 öğretmenin 21 ve üstü yıl kadar çalışma yılı bulunduğu gözlenmektedir. Araştırma il merkezinde yapıldığı için deneyimli öğretmenlerin çalışmaya katıldığı söylenebilir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Durumu

	f	%
Bayan	41	53
Bay	37	47
Toplam	78	100

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden 41’i bayan ve 37’si erkek olduğu görülmüştür. Araştırmada bayan öğretmenlerin sayısının fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Olduğu Branş Durumu

	f	%
Sınıf öğretmenliği bölümü mezunu	56	72
Diğer bölüm mezunu	22	28
Toplam	78	100

Tablo 3. de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 56 ‘sı sınıf öğretmenliği bölümü mezunu iken 22’si diğer bölüm mezunudur. Çalışmada her ne kadar sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenler çoğunlukta olsa da alan dışından da öğretmenlerin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kıdem yılları göz önüne alındığında zamanında ülkemizde uygulanan öğretmen atama politikalarından dolayı çok sayıda farklı alanlarda eğitim gören kişiler sınıf öğretmeni olarak çalışmaktadır.

Tablo 4. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Tanıma Düzeyi

	f	%
Tanımiyorum. Sayfasını açtım denemez.	3	4
Kısmen tanıyorum. Bir şeyler baktığım oluyor.	3	4
Tanıyorum denemez. Zaman zaman kullanırım.	8	10
İyi tanıyorum. İhtiyaç duyduğumda ilgili bilgiye anında ulaşırım.	58	74
Çok iyi tanırım. Kitap hakkında rapor bile yazabilirim	6	8
Toplam	78	100

Tablo 4’de de görüldüğü gibi öğretmenlerin 3’ü “tanımiyorum”, 3’ü “kısmen tanıyorum” 8’i “tanıyorum denemez”, 58’i “iyi tanıyorum” ve 6’sı “çok iyi tanıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir. Tablo verilerine göre öğretmenlerin çoğunluğu kılavuz kitabını iyi derecede tanımakta ve ihtiyaç halinde kullanmaktadır. Öğretmenlerin rapor yazacak kadar iyi tanımaması dikkat çeken bir durumdur. Bu durumda öğretmenlerin sadece ihtiyaçlarını karşılamak için kılavuz kitaplarını kullandıkları ancak kitapları detaylı olarak incelemedikleri söylenebilir.

Tablo 5. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanma Şekli

	f	%
Derste kılavuz kitabını kendim kullanırım	17	22
Hem kendim kullanırım, hem de arkadaşlarıma öneririm.	13	17
Kendim kullanmam ama arkadaşlarıma öneririm.	1	1
Kullanmam; arkadaşlarıma da önermem.	1	1
Kullanırım ama yanında ek kaynaklardan da yararlanırım.	46	59
Toplam	78	100

Tablo 5.’e göre öğretmenlerin 17’si “Derste kılavuz kitabını kendim kullanırım”, 13’si “Hem kendim kullanırım, hem de arkadaşlarıma öneririm.”, 1’i “Kendim kullanmam ama arkadaşlarıma öneririm.”, 1’i “Kullanmam; arkadaşlarıma da önermem.” ve 46’sı “Kullanırım ama yanında ek kaynaklardan da yararlanırım” yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin kılavuz kitabına güvendikleri, kullandıkları ancak tek başına yeterli bulmadıkları söylenebilir.

Tablo 6. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanma Sıklığının Derse Ayrılan Zamanla Kıyaslaması

	f	%
%0	1	1
%25	20	26
%50	25	32
%75	27	35
%100	5	6
Toplam	78	100

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabı kullanma sıklığının derse ayrılan zamanla kıyaslaması incelendiğinde 1'i %0, 20'si %25, 25'i %50, 27'si %75 ve 5'i %100 oranında kullandığını ifade etmiştir. Öğretmenler kılavuz kitabını derse ayrılan zamanın %25 ile %75 arasında kullandıkları görülmektedir. Bu durumda öğretmenlerin kılavuz kitabını takip etmeye çalıştıkları, yönergeleri dikkatle uyguladıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Tablo 7. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanımının Birinci Sınıf Öğretmenine Göre Diğer Sınıf Öğretmenleri Arasındaki Düzeyi

	f	%
%0	1	1
%25	31	40
%50	29	37
%75	16	21
%100	1	1
Toplam	78	100

Tablo 7'ye göre anket dolduran sınıf öğretmenin tahminine göre okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabını kullanımının diğer sınıf öğretmenlerinin arasındaki düzeyi şöyledir: 1'i %0, 31'i %25, 29'u %50, 16'sı %75 ve 1'i %100 oranında kullanıldığını ifade etmiştir. Birinci sınıf öğretmenlerine göre zümre arkadaşları kılavuz kitabını %25 ile %75 arasında kullanmaktadır. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, kılavuz kitabını kendilerine göre zümre arkadaşlarının daha az kullandıklarını düşünmeleri dikkat çekicidir.

Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanmadaki Amacı

	f	%
Bir sırayı takip etmek	26	33
Hazırlıklı olmak	46	59
Görsellerden yararlanma	1	2
Öğrencilere ödev vermek	0	0
Diğer	5	6
Toplam	78	100

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin 26'sı "Bir sırayı takip etmek", 46'sı "Hazırlıklı olmak", 1'i "Görsellerden yararlanmak" ve 5'i "Diğer" amacıyla kılavuz kitabını kullanmaktadır. Öğretmenlerin genellikle hazırlıklı olmak için kılavuz kitabını kullandıkları söylenebilir. Öğretmenler yasal olarak kullanmak zorunda oldukları öğrenci kitabındaki bazı etkinlikleri daha bilinçli uygulamak ve belli bir düzende ilerleme kaydetmek için kılavuz kitabını kullandıkları düşünülmektedir.

Tablo 9. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabının Konuları Ele Alış Şekli

	f	%
Hiç iyi değil	0	0
İyi değil	6	8
Orta	23	30
İyi	41	52
Çok iyi	8	10
Toplam	78	100

Tablo 9.'a göre okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabının konuları ele alış şeklini, birinci sınıf öğretmenlerinin 6'sı "iyi değil", 23'ü "orta", 41'i "iyi" ve 8'i "çok iyi" olarak görmektedir. Öğretmenler kılavuz kitabındaki konuların işlenişini iyi düzeyde görmektedirler. Ancak orta düzeyde olduğunu düşünen öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenler özellikle sesle ilişkili verilen cümlelerin verilmiş sırasını, niteliğini ve anlamlılık düzeyini yetersiz görmektedirler.

Tablo 10. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanma Süresi

	f	%
0-10 dk	32	41
11-20 dk	23	30
21-30dk	16	20
31-40dk	6	7
Daha fazla	1	2
Toplam	78	100

Tablo 10'a göre öğretmenlerin 32'si "0-10 dk", 23'ü "11-20", 16'sı "21-30", 6'sı "31-40" ve 1'i "daha fazla" süre okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabını kullanmaktadır. Öğretmenler kılavuz kitabını ders çoğunlukla 10 dk ile 20 dk arasında kullanmaktalar. Öğretmenler dönemin başında hazırladıkları ünitelendirilmiş yıllık planlarla seslerin öğretimine ilişkin hazırlık yapmaktadır. Derslerde ise öğretmen kılavuzuna hatırlatma amacıyla baktıkları düşünülmektedir.

Tablo 11. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanmanızı Etkileyen Faktörler

	f	%
Program ve kılavuz kitap arasındaki uyumsuzluk	27	35
Kılavuz kitaptaki konu anlatım şeklinin kötü olması	17	22
Konu çokluğu ve zaman yetersizliği	9	11
Alıştırma ve örneklerin az olması	14	18
Yardımcı kaynakların daha iyi olması	11	14
Toplam	78	100

Tablo 11.'deki veriler bağlı olarak öğretmenlerin 27'sine göre "Program ve kılavuz kitap arasındaki uyumsuzluk", 17'sine göre "Kılavuz kitaptaki konu anlatım şeklinin kötü olması", 9'una göre "Konu çokluğu ve zaman yetersizliği", 14'üne göre "Alıştırma ve örneklerin az olması" ve 11'ine göre "Yardımcı kaynakların daha iyi olması" nedenleriyle kılavuz kitabı kullanımı etkilenmektedir. Öğretmenler kılavuz kitaplarının programla uyumlu olmasına çok önem vermektedirler. Kılavuz kitapları içerik, görsel öğeler, anlatım yönlerinden öğretim programları ile uyumlu olmalıdır. Okuma yazma öğretimi ile ilişkili olarak o yaş grubu öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanan kılavuz kitapları öğretmen tarafından kullanılmaktadır.

Tablo 12. Öğretmenlerin Ses Öğretirken Verilen Örnekleri Temin Yerleri

	f	%
Kılavuz kitabı	23	29
Kendi bilgisi	4	5
Yardımcı kaynak	41	53
Eğitim çevresinden	3	4
Diğer	7	9
Toplam	78	100

Tablo 12 incelendiğinde harf öğretirken öğretmenlerin 23'ü "Kılavuz kitabından", 4'ü "Kendi bilgisinden", 41'i "Yardımcı kaynaktan", 3'ü "Eğitim çevresinden" ve 7'si "Diğer" yerlerden örnekleri temin etmektedir. Öğretmenler ses öğretirken en çok yardımcı kaynaktan yararlanmaktadır. Öğretmenler, görsel öğelerin kalitesi, alıştırmaların çeşitliliği, ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yeterliliği gibi açılardan yardımcı kaynakları daha nitelikli gördükleri için ses öğretiminde daha çok kullandıkları düşünülmektedir.

Tablo 13. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanma Durumları

	f	%
Her zaman kullanırım	22	28
Yeni harfin öğretimine başlarken kullanırım	19	24
İhtiyaç duydukça	36	46
Ödev verirken	1	2
Hiç kullanmam	0	0
Toplam	78	100

Tablo 13'e göre öğretmenlerin 22'si "Her zaman", 19'u "Yeni harfin öğretimine başlarken", 36'sı "İhtiyaç duydukça" ve 1'i "Ödev verirken" okuma yazma kılavuz kitabını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler farklı sebeplerle de olsa ses öğretiminde kılavuz kitabını kullanmaktadırlar. Kılavuz kitabını hiç kullanmayan öğretmenlerin olmaması dikkat çekicidir.

Tablo 14. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabı Kullanım Durumları Karşılaştırılması

	f	%
Mesleğimin önceki yıllarında kılavuz kitaplarını kullanıyordum şu anda daha fazla düzeyde kullanıyorum.	0	0
Şu anda mesleğimin önceki yıllarında olduğu gibi kılavuz kitabını aynı düzeyde kullanıyorum.	25	32
Mesleğimin önceki yıllarında kılavuz kitaplarını kullanıyordum şu anda daha az kullanıyorum.	26	33
Mesleğimin önceki yıllarında da kılavuz kitaplarını fazla kullanmazdım şimdi de kullanmıyorum.	8	10
Bir karşılaştırma yapamam	19	25
Toplam	78	100

Tablo 14' e göre öğretmenlerin 25'i mesleğin önceki yıla nazaran aynı düzeyde kullandığını 26'sı mesleğin önceki yılına nazaran daha az kullandığı, 8'i mesleğin önceki yıla nazaran aynı düzeyden az kullandığını ve 19'u bir karşılaştırma yapamayacağını belirtmiştir. Öğretmenlerin yıllar içinde kılavuz kitabı kullanma düzeylerinin ya daha azaldığı ya da aynı düzeyde kaldığı görülmüştür. Yapılan görüşmelerde de tespit edilmiştir ki, çoğunlukla öğretmenler deneyimli oldukça kılavuz kitabı kullanma sıklığı azalmaktadır. Öğretmenlerin yıllar içinde kazandıkları tecrübe, kılavuz kitaplarına duyulan ihtiyacını azalttığı söylenebilir.

Tablo 15. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitaplarının Dili Hakkında Öğretmenlerin Düşünceleri

	f	%
Öğretmenin anlayabileceği şekildedir.	60	77
Anlaşılamaz olduğu bölümler bulunmaktadır.	18	23
Öğretmen anlamakta zorlanmaktadır	0	0
Toplam	78	100

Tablo 15'e göre öğretmenlerin 60'ı okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabını öğretmenin anlayabileceği şekilde olduğunu belirtirken, 18'i kılavuz kitabında anlaşılabilir bölümlerin bulunduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin kılavuz kitabı anlamakta zorlanmadığı söylenebilir. Kılavuz kitaplarında yer alan değerlendirme amaçlı verilen rubriklerden ve program tanıtımı yapılan (tema, öğrenme alanı ve kazanımların ilişkilerini tespit etme) bölümlerden dolayı öğretmenlerin kılavuz kitabı karmaşık bulunduğu söylenebilir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Derse Hazırlanırken Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabından Faydalanma Şekli

	f	%
Sadece okurum	19	24
Okur özet çıkarırım	2	3
Kitapta önemli cümlelerin altını çizerim	26	33
Sayfa kenarında boşluklara notlar yazarım	14	18
Kendime özgü farklı bir yöntem kullanırım	17	22
Toplam	78	100

Tablo 16' ya göre öğretmenlerin 19'u sadece okuyarak, 2'si özet çıkararak, 26'sı önemli cümlelerin altını çizerek, 14'ü sayfa kenarına notlar yazarak ve 17'si kendine özgü bir yöntem kullanarak kılavuz kitaptan faydalanmaktadır. Öğretmenler kılavuz kitaplarıyla çalışırken hem zamanı tasarrufu kullanmak hem de anlamlı öğrenmeyi sağlamak için satır altını çizme tekniğini daha çok kullandıkları söylenebilir.

Tablo 17. Okuma Yazma Öğreniyorum Kılavuz Kitabının Fiziksel Yapısı ve Görsel Düzenini Öğretmenlerin Kullanımına Etkisi

	f	%
Evet	34	44
Kısmen	29	37
Hayır	15	19
Toplam	78	100

Tablo 17'ye göre öğretmenlerin 34'ü Okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabının fiziksel yapısı ve görsel düzeninin kullanımını etkileyeceğini ifade ederken, 29'u kısmen etkileyeceğini ve 15'i etkilemeyeceğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin kullandıkları kılavuz kitaplarının fiziksel yapısından ve görsel düzeninden etkilendikleri ve kılavuz kitaplarının belli bir estetik özelliğine sahip olması gerektiği söylenebilir.

7., 8., 9. ve 18. sorular açık uçlu sorulardır. Bu sorulara öğretmenlerin verdiği cevaplar ise aşağıda verilmiştir:

Anketin 7. sorusunda birinci sınıf öğretmenlerine “Eğer bir okuma yazma kılavuz kitabı hazırlama görevi size verilse nesini önemserdiniz? Neden?” sorusu soruldu. Öğretmenlerin cevapları şunlardır:

Metinlerin ve etkinliklerin sınıf düzeyine uygun olmasına, yazıların büyüklüğünün gözüksüz okunabilmesine önem verirdim.

Okuma yazma kılavuz kitapları iyi hazırlanmış. Bundan iyisini yapamazdım.

İçeriğini ve etkinliklerini önemserim.

Daha fazla örnek çalışmalara, daha fazla uygulama çalışmalarına ve metinlere, öğrencileri sıkmadan, eğlendirerek öğretmeye yönelik çalışmaların olmasına önem verirdim. Böylece yardımcı kaynağa gerek kalmazdı.

Konu süre dağılımının tutarlılığı, görselin çok olması, metinlerin daha çok olması

Renkli ve kaliteli kağıt kullanırım. Cd yanına eklerim.

Daha özet bilgi olsun isterim. Kısa ve öz

Yazı alıştırmalarının arttırılmasını

Geri kalan sorun yaşayan öğrenciler için izlenecek programlar hazırlardım.

Kılavuzun hazırlanmadan önce kılavuz da kullanılması istenen araç gereçleri okulda sağlanması gerekir. Bunu önemserim.

Süreyi, bölgelere göre seviyeyi, öğrenci yaşlarını

Kazanımların tek başlık altında değil de sırası geldikçe işlenen konunun içinde (konuşma, yazma, okuma, dinleme, görsel okuma) olmasını sağlardım.

Verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin kılavuz kitabı hazırlarken öğretimin en önemli ilkelerinden biri olan “Öğrenciye görelilik” anlayışını önemsedikleri görülmektedir. Öğrencinin fizyolojik ve psikolojik durumlarının, hazırbulunuşluk seviyelerinin, ilgi ve ihtiyaçlarının göz önüne alınarak bir öğretim planı oluşturulması ve buna bağlı olarak bir kılavuz kitabı hazırlanması gerektiği söylenebilir.

Anketin 8. sorusunda birinci sınıf öğretmenlerine “Kılavuz kitabını kullanımdan uzaklaştıran nedenlerin başında hangisi gelir? Önem sırasına göre ilk iki veya üç tanesini belirtiniz.” sorusu soruldu. Öğretmenlerin cevapları aşağıdadır:

Detaylı bilgi ve karmaşıklık

Uzun olması ve pratik olmaması, öğretmen okurken yorulması

Çok uzun olması

Yazı küçüklüğü

Kıdem yılının çok olması ve her zaman benzer şeylere bakılması gerektiği

Öğretmen isteksizliği

Kitaptan daha yavaş gidilmesi

Sadece okumayı öncelikli görüp yazmayı geri plana itmesi

Yeteri kadar uygulama ve örnek çalışma yaprağı yok(Ankara 'ya göre hazırlanmış)

Öğrenci seviyesine uygun değil ve zaman yetmiyor

Her yıl yenilenmemesi

Yıllık planlarla uyumsuz olması

Bilişim desteği yok

Öğretmenin üşengeçliği

Kitabın kalın olması öğretmeni ürkütüyor

Metinlerin öğrenci seviyesine uygun olmaması ve çok uzun ve anlamsız olması

Yardımcı kaynak kullanılması

Harf öğretirken başta kullanılıyor ama tekrar eden bilgilerden dolayı otomatikleşip kullanılmıyor.

Öğretmenin okuma alışkanlığının gelişmemiş olması

Kılavuz kitapların aşırı detay verdiğini vurgulayan öğretmenler bu durumun kılavuz kitabın kullanma sıklığını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Aynı bulgular İlköğretim Okulu Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi çalışmasında (2008) öğretmenlerin kılavuz kitabı değerlendirmesi bölümünde “Kitapta gereksiz bilgi ve ayrıntılardan kaçınılması” seçeneğine %40.2 öğretmenin fikriyle örtüşmektedir.

Anketin 9. sorusunda birinci sınıf öğretmenlerine “Sınıf öğretmeni olarak yetişen bir öğretmen adayına okuma yazma öğretimine yönelik kılavuz kitapları ile ilgili öneriniz olsaydı bu ne olurdu? Neden? ” sorusu soruldu. Öğretmenlerin cevapları aşağıda verilmiştir:

Kılavuz kitaptan mutlaka faydalanmasını öneririm çünkü üniversitede öğretilen teorik bilgi yeterli değil.

Kitabı iyi okuyup sınıfa uyarlamasını isterdim

Kılavuzu da kullan ama yardımcı kaynaktan kullanmasını isterim

Kılavuz kitap sadece okuma yazmayı öğretmeyi değil Türkçeyi de doğru ve etkili konuşmayı, iletişim kurmayı, problem çözmeyi ve yazma becerisini kazandırmak olduğunu unutmazınlar.

Mutlaka okumalarını söyledim. Böylece süreci zihinlerinde canlandırabilirler.

Dışarıdan kaynak kitap almasını öneririm. Çünkü hem daha fazla etkinlik yapma şansı var hem daha detaylı hem de öğrencilerin ilgisini çekiyor.

Mutlaka incelesinler ama yardımcı kaynaktan kullansın.

Takip etsin ama çevre şartlarını da düşünsün.

Kılavuz kitapla birlikte kendisi etkinlik üretsün. İnternet sitelerden de faydalanabilir. Okuldaki arkadaşlarıyla iletişimde bulunabilir.

Kılavuz kitapları okuyup tanınmasını ve kendi kullanacağı yol haritasını belirlemesini tavsiye ederim.

Ders zamanını planlaması ve zamanı etkili kullanması için kılavuz kitabı aktif kullanması gerekir.

Acele etmeden takip etmesi gerekir.

Verilen cevaplar incelendiğinde, öğretmenler yeni yetişen meslektaşlarına kılavuz kitabını kullanmayı önerdikleri ancak bu kitabı kullanırken hem kendi sınıflarına göre çeşitli uyarlamalar yapmalarını hem de farklı kaynakları da tanıyarak öğretimde çeşitliliği sağlamalarını tavsiye etmektedirler.

Anketin 18. sorusunda anket sorularının yanı sıra ders kitapları veya program hakkında belirtmek istedikleri bir şey varsa yazmaları istendi. Öğretmenlerin cevapları aşağıdadır:

Daha fazla uygulama çalışmaları olsun

Okuma parçaları çok ama çok uzun ve dili ağır çocuklar anlamada zorlanıyor. Türkçe çalışma kitaplarında seviyenin üstünde çalışmalar var.

Matematik kitabında ise yeteri kadar çalışma sayfası yok. Kılavuz kitaplar zamanında bizlere ulaşmadı.

4+4+4 sistemine uygun olarak güncelleme yapılmadı.

Yazı alıştırmaları daha da artırılmalıdır.

Öğrenci seviyesine göre süre ayarlanması gerekiyor.

Programın tarih vererek iş takviminin belirgin olması gerekir.

Kitaplar yazılırken öğrenci seviyesi, bölge ve çevre şartları daha çok dikkate alınsın

Kitapların cd'si olsun. İlgili materyaller ders başında hatta seminer öncesi öğretmenin elinde olsun.

Türkçe ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmadığını diğer derslerde ise (Hayat Bilgisi- Matematik) konularının kısa ve öğrenci için ilgisini çekecek etkinliklerin basit ve az olduğunu düşünüyorum.

Harf öğretiminin sonunda iki üç parça veya şiir yerine bilimsel olarak hazırlanmış okuma hızlandırıcı çalışmalar olmalı. Kitaptaki metin ve çalışmalar artırılmalı. Çok kalın olursa kitap 2. Cilt halinde ayrılabilir.

Her bölgeye uygun kılavuz ve ders kitabı hazırlansın

Verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenler okuma yazma sürecine, yazma alanına, uygulamaların işlerliğine, teknolojik araçların kullanımına ve çevresel şartlara yönelik öneriler geliştirmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın bulgularından hareketle aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

- Araştırmaya genel olarak 21 yıl ve üstü çalışan ve çoğunluğu bayandan oluşan birinci sınıf öğretmenlerinin katılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu sınıf öğretmenliği bölümü mezunudur.
- Öğretmenler okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabını iyi tanımakta ve ihtiyaç duydukları bilgiye anında ulaşmaktadırlar.
- Öğretmenler kılavuz kitaplarını kullanmakta buna ek olarak yardımcı kaynaklardan da yararlanmaktadırlar.
- Birinci sınıf öğretmenleri, derse ayrılan zamana kıyasla çoğunlukla %75 oranında okuma yazma kılavuz kitabı kullanmaktadırlar.
- Öğretmenler zümre öğretmenlerinin de çoğunlukla %25 oranında öğretmen kılavuz kitabını kullandıklarını düşünmektedirler.
- Öğretmenler çoğunlukla hazırlıklı olmak için kılavuz kitabını kullanmaktadırlar.
- Öğretmenler genel olarak kılavuz kitaplarının konuları ele alış şeklinin iyi olduğunu düşünmektedirler ve çoğunlukla 0-10 dk arasında kılavuz kitabı kullanmaktadırlar.
- Kılavuz kitabı kullanımını, program ve kılavuz kitap arasındaki uyumsuzluk, kılavuz kitaptaki konu anlatım şeklinin kötü olması, konu -azlığı ya da zaman yetersizliği, alıştırmaya ve örneklerin az olması, yardımcı kaynakların daha iyi olması gibi faktörler etkilese de araştırmaya katılan öğretmenler en çok program ve kılavuz kitap arasındaki uyumsuzluktan etkilenmektedirler.
- Öğretmenler, ses öğretirken verdikleri örnekleri en çok yardımcı kitaptan almaktadırlar.
- Öğretmenler, kılavuz kitaplarını ihtiyaç duydukları kullanmaktadırlar.
- Öğretmenler okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabı kullanım durumlarını karşılaştırdıklarında çoğunlukla mesleğinin önceki yıllarında daha çok kullanmakta ama şu anda aynı düzeyde kullanmamaktadırlar.
- Öğretmenler okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitaplarının dilini anlaşılır bulmaktadırlar. Genellikle kitapta önemli cümlelerin altını çizerek çalışmaktadırlar.
- Kılavuz kitabının fiziksel yapısı ve görsel düzeni öğretmenlerin kullanımını etkilemektedir.
- Öğretmenler okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabında; kitabın kısa ve öz içerikte olması, öğrencilere yönelik çok sayıda etkinlik içermesi, görselliğinin artırılması, derste kullanılacak malzemelerin temin edilmesi gibi faktörleri önemli bulmuşlardır.
- Kılavuz kitaplarının detaylı ve karmaşık bilgi içermesi, uzun olması, bilişim desteğinin olmaması, kitabın yavaş adımlarla ilerlenmesi gibi nedenlerden dolayı öğretmenler kılavuz kitabını kullanmaktan uzaklaşmaktadırlar.

- Öğretmenler yeni meslektaşlarına öğretmen kılavuz kitabını kullanmalarını önermekte ancak farklı kaynakları da incelemelerini tavsiye etmektedirler.

Öğretmen kılavuz kitabını iyi tanıdığını belirten öğretmenler, kılavuz kitaplarını kullandıklarını ama ek olarak yardımcı kaynaklardan da yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgu Ayvacı ve Er-Nas (2009) araştırma sonuçlarıyla uyusmaktadır. Bu çalışmada da öğretmenlerin tamamı kılavuz kitaplardan farklı kaynakları da kullandıklarını belirtmişlerdir.

Kılavuz kitabı kullanımını, program ve kılavuz kitap arasındaki uyumsuzluk, kılavuz kitaptaki konu anlatım şeklinin kötü olması, konu -azlığı ya da zaman yetersizliği, alıştırma ve örneklerin az olması, yardımcı kaynakların daha iyi olması gibi faktörler etkilese de araştırmaya katılan öğretmenleri en çok program ve kılavuz kitap arasındaki uyumsuzluğun etkilediği görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler kılavuz kitaplarının konuyu işleme şeklinin yeterli olmadığını vurgulamış ve çeşitli akış şemalarının olmasını önermişlerdir. Yıldızhan (2010) yaptığı çalışmada ilkokul 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler kılavuz kitabının etkinliklerin tasarlanması ve kullanılabilirliği, yöntem ve tekniklerin kullanımı ifadelerin anlaşılabilirliği ve görsel-fiziksel düzeni ile ilgili olarak eksiklerin bulunduğunu belirlemiştir.

Öğretmenler, kılavuz kitaplarını ihtiyaç duydukları kullandığını belirtmişlerdir. Kılavuz kitaplarını hiç kullanmayan öğretmenlerin olmaması dikkat çekicidir. Göçer (2011) yaptığı araştırmada öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinin belli aşamalarında da olsa öğretmen kılavuz kitaplarına başvurduklarını ancak kılavuz kitaplarını çok sık kullanmadıklarını bulmuştur.

Öğretmenlerin okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabı kullanım durumlarını karşılaştırmaları istendiğinde, çoğunluğu mesleğinin önceki yıllarında daha çok kullandıklarını ama şu anda aynı düzeyde kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin mesleki hayatlarında önceki yıllara göre kılavuz kitabı kullanma düzeyleri artmamaktadır. Yapılan görüşmelerde de tespit edilmiştir ki, çoğunlukla öğretmenler deneyimli oldukça kılavuz kitabını ayrıntılı olarak incelememekte sadece dersten önce bir göz gezdirmektedir. Öğretmenlerin yıllar içinde kazandıkları tecrübe, kılavuz kitaplarına duyulan ihtiyacı azalttığı söylenebilir.

Ankette okuma yazma öğreniyorum kılavuz kitabında önemli olan faktörün bulunmasına yönelik sorulan açık uçlu soruda öğretmenlerin " *Metinlerin ve etkinliklerin sınıf düzeyine uygun olmasına, yazıların büyüklüğünün gözüksüz okunabilmesine önem verirdim.*" ifadesinin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu 21 yıl ve üstü kıdem yılına sahip olduğu için bu ifadeleri kullandıkları söylenebilir.

Genel olarak kılavuz kitaplarının; kısa ve öz içerikte olması, öğrencilere yönelik çok sayıda etkinlik içermesi, görselliğinin artırılması, derste kullanılacak malzemelerin temin edilmesi gibi faktörlerden dolayı kullanımının etkilendiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere göre kılavuz kitabını kullanımdan uzaklaştıran nedenlerin başında kitapların detaylı ve karmaşık bilgi içermesi, uzun olması, bilişim desteğinin olmaması, kitabın yavaş adımlarla ilerlenmesi olduğu gözlenmektedir. En sık ifade edilen sebep öğretmen üşengeçliğidir.

Öğretmenler genel olarak kılavuz kitaplarının konuları ele alış şeklinin iyi olduğunu ve çoğunluğu 0-10 dk arasında kılavuz kitabı kullandıklarını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmelerde kılavuz kitabını takip edemediklerini sadece genel hatlarıyla işlenişe uyduklarını ifade etmişlerdir. Yaman ve Demir (2015) çalışmada öğretmen merkezli bilgi ve ezber odaklı, sunuş yoluyla öğretim stratejisine bağlı olarak sadece düz anlatım ve soru-cevap yöntemini kullanan öğretmenlerin, öğretmen kılavuz kitabından yararlanmadığı, katılımcıların öğretmen kılavuz kitabında yer alan hazırlık çalışmalarına, ünite kapsamında uygulanması gereken ve öğretmen kılavuz kitabında belirtilen kavram öğretimi ile ilgili hususlara yer vermediği, yönergeleri takip etmedikleri belirtilen hususlar doğrultusunda öğretmen kılavuz kitabından yararlanılmadığı sonucunu bulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler, öğretmen adaylarına okuma yazma öğretiminde kılavuz kitapları kullanımına ilişkin önce kılavuz kitabını sonra diğer yardımcı kitapları incelemelerini buna bağlı olarak kendi öğrenme yollarını bulmalarını önermiştir.

Anketin son sorusunda ders kitapları veya program hakkında belirtmek istedikleri bir şey varsa yazmaları istenmiştir. Öğretmenler programda tarih vererek iş takviminin belirgin olmasını istemiştir. Araştırmanın bu bulgusu Pepeler, Murat ve Akmeççe (2016) çalışmasıyla uyusmaktadır. Yeni öğretim yılında uygulanacak yıllık çalışma programları, iş takvimi ve iş bölümü hazırlıklarını öğretmenler yararlı bulmaktadır. Öğretmenler, kılavuz kitaplarının ve öğrenci kitaplarının cd'li olmasını istemiştir. Bu bulgu Özbek'in (2005) çalışması ile uyumludur. Özbek'e göre (2005:82) Çağımızda bilgi patlaması olmakta ve bu kadar çok miktardaki bilgiyi öğrenme zarureti bulunmaktadır. Bu durumda eğitimin çeşitli boyutları üzerinde ve özellikle de eğitim programları alanında, dolayısıyla eğitim teknolojisi alanında önemli değişiklikleri zorunlu kılar. Bu değişme ve gelişmelere uygun olarak eğitimde teknolojinin daha etkin kullanılması gerekmektedir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Kitap hazırlamada öğretmenlerin görüşleri de dikkate alınmalıdır. Bakanlıkta bu istek doğrultusunda kılavuz kitaplarını okullara göndermelidir.
- Öğretmen kılavuz kitabı, teknolojik donanımlarla (CD, slayt vb.), okuma yazma öğretimine ilişkin materyallerle desteklenerek bir eğitim seti halinde hazırlanabilir.
- Öğretmen kılavuz kitaplarında çok geniş bir alıştırma, okuma ve yazma metinleri yelpazesine yer verilmelidir.
- Öğretmenler bir sırayı takip etmek, hazırlıklı olmak, görsellerden yararlanmak, öğrencilere ödev vermek gibi amaçlarla kılavuz kitabı kullanmaktadır. Bu amaçlarla birlikte daha etkili ve verimli faydalanmak adına, öğrencilerin yaş, dil, okulöncesi eğitim alıp almama durumlarına yönelik olarak hazırlanması, aktif öğrenmeyi sağlayarak daha etkili bir öğrenmeye zemin hazırlaması sağlanabilir.
- Öğretmen kılavuz kitabında esnek bir iş takvimi verilebilir.
- Farklı dilleri konuşan öğrencilere okuma yazma çalışmalarında kullanılabileceği ek etkinliklerin yer aldığı kitaplar verilebilir. Bu kitaplar kılavuz kitaba ek bir kitap ya da kılavuz kitap içinde bir bölümde yer verilebilir.

KAYNAKLAR

- Acat, B. (2010), Yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasının önündeki engel: öğretmen kılavuz kitaplarına dönük bir eleştiri, *Eğitime Bakış*, 6(17), 30-34
- Aktekin, S. ve Pala, Ç. (2013). 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenci çalışma kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 265-286
- Altun, M., Arslan, Ç. ve Yazgan, Y. (2004). Lise matematik ders kitaplarının kullanım şekli ve sıklığı üzerine bir çalışma, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XVII (2)*, 131-147
- Ayvacı, H. Ş. ve Er-Nas, S. (2009). Öğretmen kılavuz kitaplarının yapılandırmacı kurama göre öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3 (2) 212-225.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, 6. Baskı, Ankara: Pegem Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2009). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, 12. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- EARGED (2008), İlköğretim okulu ders kitaplarının değerlendirilmesi, http://earged.meb.gov.tr/tamamlananSonDers_Kitaplari.pdf. (15.02.2014 tarihinde indirilmiştir.).
- Ekinci, A. ve Öter, Ö. M., (t.y.), İlköğretim okulları ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının branşlara göre incelenmesi çalışmaları raporu, http://duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/DersKitaplari_Inceleme_Raporu.pdf (15.02.2014 tarihinde indirilmiştir.).
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göçer, A. (2011). İlköğretim ikinci kademe Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarının işlevselliğinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16) 154-164.
- Işık, C. (2008). İlköğretim ikinci kademesinde matematik öğretmenlerinin matematik ders kitabı kullanımını etkileyen etmenler ve beklentileri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:16 No:1, 163-176
- Karasar, N. (1994). *Araştırmada rapor hazırlama*, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kolaç, E. (2003) İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: XVII, Sayı: 1, 105-137
- MEB (2007). Ders kitapları ile eğitim araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yönerge, *Tebliğler Dergisi*, Cilt70 Sayı: 25597.
- Özbek, R. (2005). Eğitim programlarının bireyselleştirilmesinin sebepleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi C.3 S. 11*, 66-83
- Pepeler, E., Murat, A. ve Akmeççe, E. (2016). İlkokullarda hizmet içi eğitim seminerlerinin öğretmenlere yararlılığı (Elazığ ili örneği), *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:5 Sayı:2, 168-176

- Taş, A. (2007). Yeni sosyal bilgiler ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 519-532
- Taşdemir, C.(2011) İlköğretim 1. kademede okutulan matematik ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Bitlis ili örnekleme), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 16-27
- Yaman, D. ve Demir, S.(2015). Sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitaplarının kullanımına yönelik bir değerlendirme, *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1 Sayı 1, 23-32
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldızhan, N. (2010). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*, Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

By the beginning of the year 2005, guidebooks for teachers has been prepared regarding the lessons with the programs which were started to be implemented in elementary and middle schools, and they were handed out to the teachers by the Ministry of National Education. The teachers' guidebooks make the necessary statements to the teachers regarding the activities and the studies which have to be fulfilled according to the programs that were prepared with respect to the specified outcomes. As a result of the renewed program, the roles and the responsibilities of the teachers in the elementary and the middle school programs have been changed regarding to the previous programs that were being implemented. The teachers' role became as a guide, the one who shows the path that leads to the information rather than an educator. Within this scope, the teachers have to prepare harder before the lesson. So, the guidebooks which direct the lesson and the teacher, gained much more importance. In order for the program to be fulfilled to its' predefined goal, the teachers' guidebook, textbook and the students' workbook have to be digested thoroughly. The aim of this research, besides specifying the usage situation by the class teachers of the "I am learning reading and writing" guidebook which serves as a guide to the reading and the writing process that is one of the most important steps regarding the learning process, is to examine the reasons too. The study aims to describe the past and the recent situation completely. For this reason, the study was fulfilled with regards to the scanning model. The research is consisted of 87 class teachers whom selected by random method, all of them teach to the first-graders, and carry out their duty in elementary schools which are located in Malatya city. Besides designating the teachers' guidebook usage levels of the first-grade teachers within reading and writing education, in order for to explain the reasons the survey which were used in Altun's 2004 article themed "A Study Based on the Usage Methods and Frequency of the High-School Mathematics Textbooks" has been used by rearranging it to the "I am learning reading and writing" guidebook to receive the opinions of the classroom teachers regarding the usage of "I am learning reading and writing" guidebook. To specify the clarity of the survey questions, 8 first-grade teachers who are employed in the elementary school which is located in Malatya city center that has been chosen, and one scholar were asked to evaluate the 23-articled survey. The survey was updated with respect to the feedbacks of those people. The content validity calculation fulfilled according to Lawshe Method, the teachers were asked to make an evaluation between "Satisfactory, Beneficial but Unsatisfactory, Unsatisfactory" regarding if the survey measures the predefined purpose or not. Among the 23 articles which constituted the survey, the inappropriate ones were deducted and it is decreased to 17 questions. It has been observed that this scale measures the guidebook usage levels of the first-grade teachers as a 67.47% rate. Within the context of the research, SPSS15.0 were used to analyse statistically the data which were gained through the survey that has been used due to aim of this research. The percentages (%) and the frequencies (f) of the answers regarding the articles which were asked to be answered in the survey by the teachers whom included in the scope of the research, are calculated. It has been observed that, the participants were mostly female first-grade teachers who have been working for 21 years and above, and they were mostly graduated from department of classroom teaching. It has been determined that, besides the guidebooks the teachers use supplementary references as well, and that they claim they use more frequently concerning their friends from the same category. It has been identified that, the teachers who were participated in the research mostly effected from the inconsistencies between the program and the guidebook, that they use the guidebook as they need it, and the physical structure and the visual order of the guidebook effects to their usage. It has been observed that, the teachers found significant the factors such as; the "I am learning reading and writing" guidebook has to be brief and to the point, has to include large number of activities directed to the students, the materials which will be used in the lesson has to be provided. It has been determined that the teachers draw away from using the teachers' guidebook for the reasons such as, the guidebook's involving detailed and complicated information, that it is long, that it doesn't contain informatics support, that it proceeds with small steps. Teachers advice to their new colleagues is to use the teachers' guidebook, but not to content themselves with just one source.